

Sygn. akt III AUa 380/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2018 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSA Grażyna Szyburska-Walczak

Sędziowie: SSA Barbara Ciuraszkiewicz

SSA Ireneusz Lejczak (spr.)

Protokolant: Marcin Guzik

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2018 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku W. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o emeryturę

na skutek apelacji W. W.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 28 listopada 2017 r. sygn. akt IX U 1475/16

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Decyzją z 14.11.2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. odmówił przyznania wnioskodawcy W. W. prawa do emerytury w obniżonym wieku wskazując, że wnioskodawca nie wykazał żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. W odwołaniu od tej decyzji W. W. twierdził, że pracował w warunkach szczególnych od 1973r. do 2000r., tj. przy produkcji betonu kruszynowego. Wyrokiem z dnia 28.11.2017r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie wnioskodawcy. Rozstrzygnięcie to oparł Sąd na następujących ustaleniach: W. W., ur. (...), bezspornie wykazał na dzień 1.01.1999r. ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Wnioskodawca był zatrudniony od 3.09.1973r. do 30.04.1994r. w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) we W., w którym - od 3.09.1973r. do 31.12.1985r. wykonywał pracę robotnika drogowego i murarza, a od 1.01.1986r. do 30.04.1994r. pracę betoniarza, betoniarza - lastrykarza, betoniarza - operatora i lastrykarza. Od 24.05.1994r. do 19.07.2000r. wnioskodawca pracował we (...) S.A we W. na stanowisku betoniarza - zbrojarza. Ponadto Sąd ustalił, że wnioskodawca w okresie od 5.01.1975r. do 8.06.1975r. ukończył kurs kwalifikacyjny w zawodzie murarza i uzyskał tytuł wykwalifikowanego murarza. W świadectwie pracy z 30.04.1994r. pracodawca zaznaczył, że wnioskodawca w czasie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...)we W. nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych. Ponadto na podstawie opinii biegłego z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy Sąd Okręgowy ustalił, że wykonywanie prac zbrojarskich i betoniarskich odpowiada pracom wymienionym w wykazie

A, dziale V poz. 4 rozporządzenia z Rady Ministrów z 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - a prace lastrykarza odpowiadały wymienionym w wykazie A, dział V poz. 10 pracom kamieniarza. Natomiast czynności wykonywane przy pomocy przenośnej betoniarki o napędzie elektrycznym nie wypełniały definicji pracy w warunkach szczególnych. W oparciu o te ustalenia uznał Sąd, że wnioskodawca nie udowodnił, iż w spornych okresach wykonywał pracę w warunkach szczególnych zbrojarza i betoniarza w pełnym wymiarze czasu pracy, a tym samym nie spełnił warunków do emerytury określonych w art. 184 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS i w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W szczególności z dokumentów zawartych w aktach osobowych wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) we W. wynikało, że dopiero od 1.01.1986r. wnioskodawca zaczął wykonywać tam pracę betoniarza - lastrykarza, betoniarza - operatora, betoniarza - zbrojarza. Uznał Sąd te dokumenty za wiarygodne, w szczególności angaże określające, m.in. stanowiska pracy - jako dowody na to, iż wnioskodawca do 31.12.1985r. wykonywał prace robotnika drogowego i murarza, a zatem prace nie zaliczane do prac w warunkach szczególnych. Podkreślił przy tym Sąd, że nie było podstaw, aby negować wiarygodność tych dokumentów skoro wnioskodawca podpisywał te angaże, a poza tym odpowiadał rodzaj wykonywanej pracy uzyskanym wówczas przez wnioskodawcę kwalifikacjom murarza. Zwrócił uwagę Sąd Okręgowy również na to, że wnioskodawca ubiegając się w 2003r. o rentę z tytułu niezdolności do pracy wskazywał na wykonywanie zawodu murarza. Mając więc na względzie to, że wnioskodawca nie wykazał spełnienia warunku posiadania na dzień 1.01.1999r. 15 lat pracy w warunkach szczególnych Sąd Okręgowy - na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 kpc - odwołanie oddalił.

Wyrok ten zaskarżył apelacją w całości wnioskodawca zarzucając orzeczeniu naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego wyrażającego się w pominięciu części dowodów oraz dokonania jego oceny z przekroczeniem zasad logicznego rozumowania skutkującego poczynieniem w sprawie błędnych ustaleń faktycznych, co do istotnej dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności, a mianowicie dotyczących tego, że wnioskodawca nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze pracy w szczególnych warunkach przez okres 15 lat, tj. przez czas uprawniający do emerytury w obniżonym wieku. Wskazał przy tym apelujący, że powyższe uchybienia procesowe prowadziły do naruszenia art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez odmowę przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury pomimo spełniania przewidzianych prawem warunków. Uchybienia w ustaleniu stanu faktycznego wynikały z bezpodstawnej, w ocenie apelującego, odmowy mocy dowodowej zeznaniom świadków i zeznaniom wnioskodawcy i oparciu się przez sąd I instancji na dokumentacji pracowniczej, która zawierała nieścisłości. Arbitralnie również przyjął Sąd Okręgowy, że co prawda dokumenty zawarte w aktach osobowych wskazywały na wykonywanie przez wnioskodawcę od 1986r. pracy betoniarza, lastrykarza, zbrojarza - betoniarza lecz nie wyjaśniały one wątpliwości czy prace te były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Przy tak uzasadnionych zarzutach wniósł apelujący o zmianę zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji poprzez przyznanie mu emerytury. Ponadto apelujący wniósł o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania na rozprawie apelacyjnej świadka K. P. na okoliczność warunków, rodzaju i wymiaru pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w obu spornych okresach.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja była bezzasadna. Przepis art. 184 ust.1 pkt 1 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U. z 2018r., poz. 1270 dalej, jako ustawa) określa tak cezurę czasową, w jakiej muszą być spełnione warunki stażowe do uzyskania emerytury w obniżonym wieku w związku z pracą w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, jak i odsyła do przepisów dotychczasowych - odnośnie określenia wymaganego okresu wykonywania takich prac oraz rodzaju tych prac. Tymi przepisami są przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm - dalej, jako rozporządzenie z 7.02.1983r.). W sprawie spornym było wyłącznie spełnienie przez wnioskodawcę warunku wynikającego z art. 184 ust. 1 ustawy i § 4 rozporządzenia z 7.02.1983r. to jest wykazanie przez wnioskodawcę wykonywania do dnia 31.12.1998r. pracy w warunkach szczególnych - w rozumieniu rozporządzenia z 7.02.1983r. - w wymiarze 15 lat. Ze względu na

dowody przedstawione przez wnioskodawcę ocenie podlegały okresy zatrudnienia: od 3.09.1973r. do 30.04.1994r. w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) we W. oraz od 24.05.1994r. do 31.12.1998r. we (...) S.A we W.. W tym miejscu należało od razu podnieść, że pisemne motywy zaskarżonego wyroku skupiały się na argumentacji dotyczącej przyczyn nieuznania za pracę w warunkach szczególnych okresu od 3.09.1973r. do 31.12.1985r. - na co mogło wskazywać zdawkowe jedynie odniesienie się przez sąd I instancji do pozostałego czasu pracy wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) we W. i brak jakiegokolwiek argumentacji dotyczącej zatrudnienia we (...) S.A we W.. Wnioskować z tego należało, że przyczyną takiej konstrukcji uzasadnienia był fakt, że okres od 1.01.1986r. do 31.12.1998r. jest krótszy niż wymagane przez wyżej wskazane przepisy 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Odnosząc się do zarzutu apelacji dotyczącego błędnych ustaleń dotyczących rodzajów prac wykonywanych przez wnioskodawcę to wskazać należy, że zasadności tego zarzutu, w zakresie obejmującym okres od 3.09.1973r. do 31.12.1985r., Sąd Apelacyjny nie podzielił. W szczególności nie znajdowało podstaw w materiale dowodowym twierdzenie apelującego, że sąd I instancji ustaleń tych dokonał na podstawie „zawierającej nieścisłości” dokumentacji pracowniczej. Akta osobowe wnioskodawcy dotyczące zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) we W. zawierają chronologicznie określony ciąg dokumentów opisujących zasadnicze warunki zatrudnienia, tj. wskazujące w określonych odcinkach czasu prace wykonywane przez wnioskodawcę i warunki wynagrodzenia. Poczynając od pierwszego z nich tj. dokumentu z 10.09.1973r. określającego obowiązki wnioskodawcy, jako robotnika drogowego, kolejne (z 1.04.1974r., z 30.09.1978r., z 16.05.1979r., z 16.10.1980r. i 19.03.1982r.) konsekwentnie określają stanowisko pracy wnioskodawcy jako murarza lub murarza - tynkarza. Równie konsekwentnie i systematycznie pracodawca określał warunki zatrudnienia wnioskodawcy od 1.01.1986r. wskazując w kilkunastu późniejszych tzw. angażach to, że wnioskodawca po tej dacie wykonywał pracę na stanowiskach betoniarza, betoniarza - lastrykarza, lastrykarza. Z zestawienia tych dokumentów oraz opisanych w świadectwie pracy stanowisk pracy wnioskodawcy wyprowadzić należało logiczny wniosek, że w dniu 1.01.1986r. nastąpiła zmiana rodzaju pracy wykonywanej przez wnioskodawcę u tego pracodawcy i, że od tej daty dopiero wykonywał on - jako swoje podstawowe obowiązki - prace betoniarzkie, zbrojarskie i kamieniarskie tj. prace w warunkach szczególnych wymienione w dziale V poz. 4 i 10 wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia z 7.02.1983r. W konsekwencji tego za prawidłowe należało uznać ustalenie Sądu Okręgowego, że angaże te wykazują zgodnie z rzeczywistością to, iż od 3.09.1973r. do 31.12.1985r. wnioskodawca wykonywał pracę robotnika drogowego i murarza - tynkarza - czyli prace nie wymienione w cytowanym wykazie prac wykonywanych w szczególnym charakterze. Nie zostały, bowiem przedstawione przez apelującego żadne argumenty przemawiające za tym, że pracodawca wnioskodawcy dopiero od 1.01.1986r. miał rzetelnie opisywać warunki zatrudnienia wnioskodawcy. Podkreślenia też wymagał fakt, że zdecydowana większość tych dokumentów zawierała podpisy wnioskodawcy wskazujące co najmniej na to, że ich treść była mu znana w datach na nich wskazanych. Wartości dowodowej tych dokumentów nie mogły skutecznie podważyć zarzuty apelacji podnoszące rzekomą nieścisłość dokumentacji pracowniczej. Nieścisłość ta miała wynikać z niewykazania w świadectwie pracy okresu zatrudnienia wnioskodawcy w szczególnych warunkach, pomimo że listy wynagrodzeń zawierały informację o otrzymywaniu przez wnioskodawcę przez kilka miesięcy w roku 1985, 1986 i w 1988 dodatku za pracę w warunkach szczególnych. W pierwszym rzędzie należało wskazać, że świadectwo pracy wnioskodawcy z 30.04.1994r. zostało sporządzone na formularzu nie zawierającym rubryki przeznaczonej na informację o pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Natomiast kwestia dodatku do wynagrodzenia za wykonywanie pracy w warunkach szczególnych nie wynikała z przepisów powszechnie obowiązujących i kształtowana była wewnętrznymi regulacjami danej branży lub zakładu pracy. Uznawanie tym samym przez określonego pracodawcę występujących w jego konkretnym środowisku pracy warunków za szkodliwe w żaden sposób nie mogło wpływać na rozszerzenie katalogu prac pozwalających na obniżenie wieku emerytalnego, gdyż taki katalog zamknięty określił pracodawca w załącznikach A i B do cytowanego rozporządzenia z 7.02.1983r. Wykazanie, zatem przez wnioskodawcę tego, że w niektórych miesiącach spornego okresu otrzymywał on dodatek za szkodliwe warunki (nie za pracę w warunkach szczególnych - jak twierdzi apelacja) nie było okolicznością wykazującą pracę w warunkach szczególnych. O zarzucanej w apelacji „niespójności” akt osobowych wnioskodawcy w żaden sposób nie świadczyła okoliczność, że wnioskodawca w 1981r. przeszedł szkolenie na stanowisku pracy (...). Ukończenie, bowiem szkolenia na stanowisku pracy nie musiało wiązać się z zatrudnieniem na tym stanowisku, a co najwyżej z zamiarem takiego zatrudnienia. Nie było, więc sprzeczności pomiędzy dokumentami jednoznacznie opisującymi zatrudnienie wnioskodawcy w 1981r. na stanowisku

murarza, a dokumentem o odbytym szkoleniu zwiększającym formalne kwalifikacje pracownika na innym stanowisku. Nie mogły też podważyć wiarygodności wymienionych angaży zeznania świadków: J. W. i M. C.. Świadkowie ci zeznali, że wnioskodawca w okresie wspólnej ich pracy w (...) we W. pracował, jako lastrykarz, zbrojarz i obsługiwał węzeł betonowy i rzeczywiście ich zeznania pozostają w sprzeczności z dokumentacją pracowniczą dotyczącą okresu sprzed 1.01.1986r., a zgodne są z tą dokumentacją powstałą po tej dacie. Nie było jednak podstaw, w ocenie Sądu Apelacyjnego, aby zeznania te jednoznacznie zdyskwalifikowały wartość dowodowych angaży wskazujących na wykonywanie przez wnioskodawcę do 1986r. głównie prac murarskich i tynkarskich. Podkreślenia, bowiem wymagał fakt, że świadkowie zeznawali na okoliczności, który wydarzyły się czterdzieści lat temu. Zeznania te zgodne były z dokumentacją pracowniczą obejmującą ostatnie lata zatrudnienia wnioskodawcy w (...) W. i niewątpliwie ten ostatni okres wspólnej z wnioskodawcą pracy ugruntował się w pamięci świadków. Zauważyć też należało, że ani zeznania świadków, ani - w szczególności zeznania wnioskodawcy - nie wyjaśniały przyczyn powstania dokumentów stwierdzających zatrudnienie wnioskodawcy na stanowisku robotnika drogowego, a następnie murarza i braku jakichkolwiek dokumentów potwierdzających, do roku 1986, jego pracę na innych stanowiskach. Z tej przyczyny również Sąd Apelacyjny nie uwzględnił nowego wniosku dowodowego apelującego w przedmiocie zeznań świadka K. P.. Okoliczności, bowiem, na które ten świadek miał zeznawać, tj. dotyczące warunków, rodzajów i stanowisk pracy wnioskodawcy w (...) W. zostały już wyjaśnione dowodami przeprowadzonymi przed sądem I instancji. Nie pozwalałyby te zeznania, w sposób inny niż uczynił to Sąd Okręgowy, ocenić sprzeczności pomiędzy zeznaniami świadków a dokumentacją pracowniczą, ponieważ świadek nie posiadał wiedzy dotyczącej sporządzania dokumentów zawartych w aktach osobowych wnioskodawcy, co jednoznacznie potwierdził na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik apelującego. W tych okolicznościach uznał sąd II instancji, że Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny w zakresie obejmujących okres od 3.09.1973r. do 31.12.1985r. i na podstawie zawartych w aktach osobowych wnioskodawcy dokumentów trafnie wnioskował, iż w tym czasie W. W. nie pracował w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 184 § 1 ustawy emerytalnej i § 4 rozporządzenia z 7.02.1983r. Pozostały okres ubezpieczenia z tytułu pracowniczego wnioskodawcy, przebyty do 31.12.1998r. był krótszy niż 15 lat, co oznaczało, iż nie wypełnił on jednego z warunków określonych w cytowanych wyżej przepisach - to jest posiadania do 31.12.1998r. 15 lat pracy w warunkach szczególnych, wobec czego nie nabył on prawa do spornej emerytury.

Mając powyższe na względzie apelację, jako bezzasadną, należało oddalić (art. 385 kpc).

SSA Barbara Ciuraszkiewicz SSA Grażyna Szyburska-Walczak SSA Ireneusz Lejczak